

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα

Πρόκειται για απόσπασμα από την «Πρακτική Φιλοσοφία» του Ε. Π. Παπανούτσου.

Ο θάνατος του αμερικανού φυσικού Οπενχάιμερ, του μεγάλου επιστήμονα που πρωτοστάτησε στην κατασκευή του φοβερότερου όπλου απ' όσα γνωρίσει ως τώρα η ιστορία, της ατομικής βόμβας αλλά και του υψηλόφρονα ανθρώπου, που αισθάνθηκε βαθιά στην ψυχή του τον ηθικό αντίκτυπο αυτής της αποτρόπαιης εφεύρεσης, έφερε και πάλι στο πρώτο επίπεδο του στοχασμού και της ευαισθησίας μας το πρόβλημα της ευθύνης των σοφών στην διακυβέρνηση της οικουμένης. [...]

Η «επιστήμη» δεν ήταν ανέκαθεν αυτή που είναι σήμερα, όχι ως ποσόν και ποιόν προϊόντων, (αυτό θα είναι αυτονόητο), αλλά ως προοπτική και πρόθεση, ως πρόγραμμα και έργο εκείνων που την διακονούν. Σε άλλους ιστορικούς χρόνους και σε άλλους πολιτισμούς ήταν πολύ διαφορετική από τη δική μας. [...]

Η ευθύνη είναι σταυρός και προνόμιο μόνο προσωπικών όντων. Σαν αφηρημένη ενέργεια (απασχόληση, πρόγραμμα, μέθοδος) η «επιστήμη» ούτε έχει ούτε δεν έχει ευθύνη. Ευθύνη έχουν, δεν μπορούν παρά να έχουν, θέλοντας και μη τα πρόσωπα που κάνουν επιστήμη, οι επιστήμονες. Ακριβώς γιατί κάνουν (συνειδητά, εμπρόθετα, εκούσια) επιστήμη του νέου τύπου, του «ευρωπαϊκού», που δεν αρκείται στην απλή θεώρηση της πορείας το φαινόμενο του κόσμου, αλλά αγωνίζεται να αποσπάσει τα «μυστικά» αυτής της πορείας και με ειδική παρέμβαση να της αλλάξει την κατεύθυνση και το ρυθμό, για να αντλήσει δύναμη. Όποιος ζητάει και παίρνει δύναμη, είτε την κρατάει ο ίδιος είτε την παραχωρεί σε άλλους (βιομήχανους, στρατηγούς πολιτικούς κτλ.), είναι υπεύθυνος για ό,τι πρόκειται να γίνει με αυτή τη δύναμη. Ξέρει, οφείλει να ξέρει ότι θα χρησιμοποιηθεί· μπορεί ακόμα και πρέπει να προεικάζει τους τρόπους και τα αποτελέσματα της χρήσης της. Δεν είναι «από καθαρή αγάπη προς την πρόοδο της έρευνας», από «ένθεο ζήλο για την εύρεση αλήθειας» που οι μεγάλοι οικονομικοί οργανισμοί, τα επιτελεία κυβερνήσεις ξοδεύουν αμύθητα ποσά για εγκαταστάσεις και εξοπλισμό επιστημονικών εργαστηρίων, για μισθούς προσωπικού για έπαθλα και διακρίσεις προς όσους προωθούν αποτελεσματικά και πρωτότυπα τις διάφορες εξερευνήσεις. Δύναμη διψούν ν' αποκτήσουν. Όχι, φυσικά, για να τη χαρούν σαν καλλιτέχνες της ζωής, αλλά για να την εκμεταλλευθούν και με αυτήν να επιτύχουν τους σκοπούς τους. Ποιοι είναι αυτοί οι σκοποί; Και ποιοι θα

ωφεληθούν από την πραγματοποίησή τους; Έχουν ή δεν έχουν την υποχρέωση να πληροφορηθούν οι επιστήμονες που συσσωρεύουν την δύναμη και την προσφέρουν στους χρηματοδότες τους; Στο στυγνό τούτο ερώτημα συμπυκνώνεται ολόκληρο το πρόβλημα.

Θα ειπούν:

—Δε μας ενδιαφέρουν τα παραπέρα. Αν αυτό που εμείς με κόπο μαζέψαμε σπαταληθεί κακώς, η ευθύνη είναι εκείνων που θα το χρησιμοποιήσουν... Εμείς ευθυνόμαστε ως εκεί που τελειώνει το έργο το δικό μας.

Λάθος! Άκρη δεν έχει κανενός η ευθύνη, εφόσον έγινε, με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο, η αιτία να αρχίσει να ξετυλίγεται μια σειρά πράξεων. Τον βαρύνει η τελευταία όσο και η πρώτη.

Και το χειρότερο, σε τέτοιες περιπτώσεις είμαστε υπεύθυνοι όχι μόνο για ό,τι πράξαμε αλλά και για ό,τι κάποτε (προπάντων για ό,τι) παραλείψαμε να πράξουμε. Στα ηθικά όντα, όπως είναι ο άνθρωπος, σωτηρία από την ευθύνη δεν υπάρχει.

Δραστηριότητες

1^η δραστηριότητα

A1) Να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας το περιεχόμενο του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

15 μονάδες

2^η δραστηριότητα

A2. α) Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιούνται εισαγωγικά και παρένθεση: «επιστήμη», (αυτό δα είναι αυτονόητο).

Να αιτιολογήσετε τη λειτουργία των σημείων στίξεως.

6 μονάδες

β) Να γράψετε από ένα ανώνυμο για κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: υψηλόφρονα, προνόμιο, σπαταληθεί.

3 μονάδες

γ) Να μεταφέρετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές. Τι αλλαγές παρατηρείτε στο ύφος του κειμένου;

Θα ειπούν:

—Δε μας ενδιαφέρουν τα παραπέρα. Αν αυτό που εμείς με κόπο μαζέψαμε σπαταληθεί κακώς, η ευθύνη είναι εκείνων που θα το χρησιμοποιήσουν.

6 μονάδες

3^η δραστηριότητα

A3) Σε ένα άρθρο 250-300 λέξεων που πρόκειται να δημοσιευτεί στην σχολική σας εφημερίδα να αναπτύξετε τις υποχρεώσεις του υπεύθυνου επιστήμονα στην εποχή μας.
20 μονάδες

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο Νικηφόρος Βρεττάκος ήταν ποιητής, πεζογράφος, συγγραφέας δοκιμίων και μεταφραστής. Το ακόλουθο απόσπασμα προέρχεται από το εκτενές ποίημα του «Γράμμα στον Ρόμπερτ Οπενχάιμερ» (1954).

Φίλε Οπενχάιμερ,
λάβαμε
τις τελευταίες ειδήσεις σας.
Φορτωμένα τις μέρες αυτές, τα ερτζιανά κ' οι ασύρματοι
πάνε και φέρνουν, σ' όλο τον κόσμο, τη σιωπή και τη θλίψη σας.

Αλλά, φίλε Οπενχάιμερ, όχι,
δεν προσθέσατε τίποτα στην καρδιά μας. Η πράξη σας
έμεινε πράξη. Η σελίδα σας έκλεισε.
Τ' ανάλαφρο σαν αστέρι όνομά σας
έγινε στάχτη στη Χιροσίμα.

Τι να σας κάνουμε; Πού
να σας κρύψουμε; Όπου
κι αν σας βάλει κανείς
σαν πύργος πανύψηλος
θα κρύβετε πάντοτε
ένα μέρος του ήλιου.

Δεν υπάρχει πια δέντρο να καθίστε στη ρίζα του.
Η στέγη του σύμπαντος δε θα σας ήθελε.
Εμείς, άνθρωποι απλοί,
σας εγκαλούμε: Εν ονόματι
της χρυσής άμμου των ουρανών
και της πανσπερμίας του πλανήτη μας
σας εγκαλούμε: Ακούστε μας!
Δεν έτυχε, φίλε Οπενχάιμερ, ποτέ, να σκεφθείτε με πόσα
δάκρυα φτιαχτήκαν οι κήποι του κόσμου;

Πώς σας διέφυγε,
φίλε Οπενχάιμερ,
– ένα σύνολο από
μικρά και μεγάλα
θαύματα – ο άνθρωπος;

Νικηφόρος Βρεττάκος, Τα ποιήματα, τόμ. Α', εκδ. Τρία Φύλλα, 1981

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η δραστηριότητα

B1) Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη **Λάθος**, αν δεν συμφωνεί.

15 μονάδες

- A)** Ο ποιητής εκπροσωπεί τα θύματα της ατομικής βόμβας.
- B)** Ο ποιητής κατανοεί τη θλίψη το Ρόμπερτ Οπενχάιμερ.
- Γ)** Το ποίημα συνιστά ένα κατηγορητήριο.
- Δ)** Αφορμή του ποιήματος αποτέλεσε η είδηση για τη δημόσια δήλωση μετανοίας του Οπενχάιμερ.
- Ε)** Ο ποιητής εξυμνεί τη φύση αλλά δεν επιδεικνύει πίστη τον άνθρωπο.

2^η δραστηριότητα

B2. α) Το ποιητικό υποκείμενο επιδιώκει να καταγγείλει στο πρόσωπο του Οπενχάιμερ γενικότερα τους επιστήμονες που δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη τους απέναντι στην ανθρωπότητα και την «προδοσία» τους. Ποια εκφραστικά μέσα χρησιμοποιούνται για αυτό το σκοπό;

6 μονάδες

B2. β) Στο ποίημα χρησιμοποιείται το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο και το β' πληθυντικό. Τι πετυχαίνει το ποιητικό υποκείμενο με αυτή την επιλογή του;

5 μονάδες

B2. γ) Να εντοπίσετε στο ποίημα μια παρομοίωση και μια προσωποποίηση και να δηλώσετε την λειτουργία τους στο ύφος του ποιήματος.

4 μονάδες

3^η δραστηριότητα

B3) Η ανάπτυξη της επιστήμης επικρίνεται από πολλούς για τα σοβαρά προβλήματα που έχουν προκύψει σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης ζωής. Στο ποίημα διαγράφεται η αρνητική διάσταση της ανάπτυξης της επιστήμης. Εσείς, σε μια προσπάθεια να υποστηρίξετε ότι η επιστήμη άλλαξε ριζικά τον κόσμο, συντάσσετε ένα κείμενο, 100-150 λέξεων, αναφέροντας τις θετικές επιδράσεις της επιστήμης στον υλικό και πνευματικό τομέα.

20 μονάδες

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΛΥΚΟΥ ANNA- ΜΑΡΙΑ

Φροντιστήρια ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ